

Uppdrag till Folkhälsomyndigheten om fortsatt hantering av covid-19

Regeringens beslut

Regeringen ger Folkhälsomyndigheten i uppdrag att fortsatt övervaka, analysera och genomföra insatser mot covid-19, genom anpassningar till en situation där sjukdomen är endemisk. Spridningen av covid-19 medför fortsatt risker för allvarlig sjukdom hos riskgrupper och ger betydande konsekvenser för både individer och för samhället, vilket motiverar fortsatta åtgärder. Folkhälsomyndigheten ska tillvarata de tekniska och kunskapsmässiga framsteg som gjorts under pandemin för en resurseffektiv övervakning av luftvägsvirus.

Virus förändras och nya varianter uppkommer, vilket kan påverka smittsamhet och sjuklighet. Folkhälsomyndigheten ska säkerställa att myndigheten fortsatt har beredskap att upptäcka uppkomst och spridning av nya varianter, ändrade spridningsmönster och andra förändringar i sjukdomsbilden av covid-19. I uppdraget ingår att säkerställa beredskap för mer omfattande insatser vid ökad smittspridning.

Myndigheten ska genomföra särskilda insatser för att uppnå en hög och jämn vaccinationstäckning, framför allt i grupper med störst risk att drabbas av svår sjukdom eller död till följd av covid-19. I uppdraget ingår också att kartlägga faktorer som hindrar eller försvårar att personer i utsatta grupper vaccinerar samt föreslå hur dessa faktorer kan adresseras. Vidare ska myndighetens arbete med vaccinationsrekommendationer fortsätta.

Folkhälsomyndigheten ska inom ramen för uppdraget också fortsatt utvärdera hur analys av icke-individbaserade övervakningssystem, så som

övervakning via avloppsvatten, kan bidra till övervakningen av smittsamma sjukdomar.

Folkhälsomyndigheten ska senast den 2 februari 2026 lämna en skriftlig redovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet). Redovisningen ska bland annat innehålla en beskrivning av myndighetens insatser för att främja en hög och jämn vaccinationstäckning och en analys av insatsernas effekt på vaccinationstäckning i de sköraste grupperna.

Redovisningen av uppdraget ska hänvisa till diarienumret för detta beslut.

För uppdraget får Folkhälsomyndigheten under 2025 använda 30 miljoner kronor som ska redovisas mot det under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg för budgetåret 2025 uppförda anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård, anslagsposten 50 Till Folkhälsomyndighetens disposition.

Ärendet

Folkhälsomyndigheten har under 2024 haft i uppdrag att övervaka, analysera och genomföra insatser mot covid-19 (S2024/00187).

Spridningen av covid-19 har pågått sedan 2020, men det är fortfarande en relativt ny sjukdom som medför allvarlig sjukdom hos riskgrupper och ger betydande konsekvenser för både enskilda och för samhället. Det är därför nödvändigt med en fortsatt stark förmåga att övervaka, analysera och informera om covid-19.

Sedan början av covid-19-pandemin har kunskap, förmåga och strukturer byggts upp för att förebygga, upptäcka och hantera det nya smittämnet. Covid-19 är fortsatt en utmaning och det är därför viktigt att infrastruktur och kompetens bevaras och anpassas till ett läge där sjukdomen är naturligt förekommande, dvs. endemisk, över hela världen. Internationella riktlinjer från WHO och European Centre for Disease Prevention and Control (ECDC) rekommenderar att i möjligaste mån integrera övervakning av de tre allmänt förekommande luftvägsvirusen covid-19, influensa och RS-virus.

Spridningen av covid-19 slår fortsatt hårdast mot äldre och personer i medicinska riskgrupper. Det är av stor betydelse att Folkhälsomyndigheten fortsätter sina särskilda insatser för att samordna och ge stöd till kommuner

och regioner och andra berörda aktörer för att främja en hög och jämn vaccinationstäckning i riskgrupper, framför allt personer med särskilt boende för service och omvårdnad för äldre personer som behöver särskilt stöd (SÅBO) eller hemtjänst. Faktorer som försvårar tillgången till vaccin för dessa grupper behöver klargöras och särskilda insatser behövs för att adressera dessa inom äldreomsorgen.

Provtagning och analys för påvisning av virusvarianter i avloppsvatten har utvecklats, vilket har visat sig vara ett värdefullt komplement till individuell provtagning i takt med att färre personer testas för covid-19. Kvantitativ avloppsövervakning kan vara värdefullt i avsaknad av ett fallbaserat övervakningssystem och utgör därför ett viktigt beredskapsverktyg för att upptäcka nya smittor, inklusive smittor med pandemisk potential. Ytterligare utveckling av denna metodik bedöms kunna öka värdet och även göra det möjligt att tidigt upptäcka och beskriva nya varianter. Övervakning av smittämnen och andra hälsoparametrar omfattas också av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/3019 av den 27 november 2024 om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse, där vissa krav ställs på EU:s medlemsstater.

På regeringens vägnar

Jakob Forssmed

Elsie Ydring

Kopia till

Läkemedelsverket

Länsstyrelserna

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Samtliga regioner

Smittskyddsläkarföreningen

Socialstyrelsen

Sveriges Kommuner och Regioner